

El fons fotogràfic de Josep Salvany de la Biblioteca de Catalunya en 3D.

Ricard Marco

"Aquest col·loqui pretén posar ordre i donar impuls al món de la conservació i catalogació de la imatge.

Sembla una obvietat, però durant anys ha estat un terreny que s'ha negligit. Fins fa poc no s'havia donat importància documental a la imatge. Tot i que l'evidència que pot documentar una imatge és més clara, més explícita, més contundent que la que donen a vegades certs documents."

Aquestes paraules escrites per Joaquim Nadal, aleshores alcalde de Girona, es poden llegir a les actes de les primeres jornades "La imatge i la recerca històrica" celebrades a Girona el novembre de 1990. Segur que podríem afegir més arguments per tal de descriure l'abandó absolut en que es trobava la fotografia en els nostres arxius i centres culturals no fa gaire més de vint anys.

Per a tots els que treballen en la recuperació, la conservació, la difusió i l'estudi del patrimoni fotogràfic existeix un abans i un després de les "Jornades Antoni Varés de la Imatge i la Recerca històrica", que s'ha convertit en un referent per a tothom, tractant-se de la plataforma de debat més important que té lloc a Catalunya en matèria d'estudi, conservació i difusió dels fons d'imatges.

És també a finals de 1990, en aquest context d'aprenentatge i creixement professional, que s'inicia l'estudi del fons Josep Salvany de la Biblioteca de Catalunya. Al principi es va procedir a la neteja de les plaques estereoscòpiques de vidre i després a la identificació de l'autor i tot el fons d'imatges.

Josep Salvany i Blanch (Martorell 1866- Barcelona 1929) exercí com a metge oculista a Barcelona. Fou membre del Centre Excursionista de Catalunya des de 1905 i publicà nombrosos articles als butlletins del Centre, així com a la revista "Lux" sobre l'art de la fotografia.

El fons fotogràfic va ser dipositat a la Biblioteca de Catalunya l'abril de 1929 pels marmessors del doctor Salvany. Conté unes deu mil imatges estereoscòpiques sobre plaques de vidre positives i negatives en format 130x60mm. que daten entre 1911 i 1926. Aquestes fotografies van acompanyades de sis carnets de visita i dues agendes que contenen un inventari manuscrit amb les descripcions i les anotacions tècniques de cada imatge.

Josep Salvany, fidel a la seva època, es va dedicar a l'excursionisme científic i fruit d'aquesta activitat són les nombroses fotografies fetes per tot Catalunya, les illes Balears, l'entorn familiar a Martorell i Barcelona i alguns viatges realitzats a l'estranger.

Josep Salvany captava les seves imatges en relleu amb una càmera de dos objectius com feien la majoria de fotògrafs de principi del segle XX.

Aquestes fotografies tridimensionals es miren amb aparells de visió estereoscòpica que permeten apreciar el volum dels objectes i la distància que mantenen entre sí.

La pràctica de la fotografia estereoscòpica es remunta als inicis de la mateixa fotografia, per la qual cosa és freqüent que en arxius, biblioteques, museus i centres de documentació, es trobin moltes fotografies i clixés estereoscòpics en millor o pitjor estat de conservació.

El fons fotogràfic de Josep Salvany va ser presentat en societat per mitjà d'una exposició celebrada a la Biblioteca de Catalunya i en el marc de la "Primavera fotogràfica'92". A partir d'aquest moment es succeeixen les visites per consultar les imatges a través de còpies i contactes fotogràfics trets de les plaques de vidre i a vegades directament dels clixés originals.

Des d'aleshores s'han realitzat milers de reproduccions fotogràfiques analògiques i digitals de les fotografies de Josep Salvany, destinades a nombroses exposicions fotogràfiques, tota mena de publicacions i estudis diversos. En poc temps la difusió de l'obra d'aquest autor va ser molt intensa, tant, que rapidament va esdevenir una de les més consultades i reproduïdes de

la Biblioteca de Catalunya. La prova d'això és que ha estat un dels primers fons documentals digitalitzats i posats a la xarxa dins de la Memòria Digital de Catalunya.

Fent honor al desè aniversari de les "Jornades Antoni Varés. Imatge i recerca", presentem l'experiència que la Biblioteca de Catalunya ha realitzat enguany, durant la jornada de portes obertes celebrada el mes d'abril amb motiu de la diada de Sant Jordi. Es tracta de la projecció digital d'un audiovisual en 3D realitzat a partir del fons estereoscòpic de Josep Salvany. Aquest muntatge d'imatges tridimensionals s'ha obtingut combinant la tecnologia digital amb el sistema de visió de l'anaglif que utilitza ulleres amb filtres de color vermell i cian.

Bibliografia

FERNANDEZ RIVERO, Juan Antonio. Tres dimensiones en la historia de la fotografía: La imagen estereoscópica. Málaga: Editorial Miramar, 2004.

MARCO, Ricard, "La Fotografia estereoscòpica i el fotògraf Josep Salvany". Actes de les IV jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya. El patrimoni industrial fotogràfic i arqueologia de la indústria gràfica. Girona: 1997, pàg. 245-256.

MARCO, Ricard; Barnés, Ernest. "la fotografia estereoscòpica". *Menorca i Mallorca, 1915; una visió estereoscòpica de Josep Salvany*. Palma de Mallorca: Consell Insular de Menorca; Sa Nostra, Obra Social i Cultural; Consell Insular de Mallorca, 1998, pàg. 12-13.

MARCO, Ricard. "Del vidre al CD-Rom. Una experiència amb l'estereoscopia electrònica". *VI jornades Antoni Varés. Imatge i recerca*. Girona, 2000, pàg. 255-256.

MARCO MUÑOZ, Ricard, "La fotografia a Catalunya: Balanç dels darrers 25 anys". *Retrat del passat: la col·lecció de fotografies del Museu Frederic Marès*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003, pàg. 27-38.

NADAL I FARRERAS, Joaquim. "Presentació de les actes de les jornades" *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions*. Ajuntament de Girona, 1990.